

Kulturminner under vann

Innholdsfortegnelse

Kulturminner under vann

Publisert 27.03.2018 av Riksantikvaren

Det finnes mange kulturminner under vann. Norges kyst er om lag 24 000 kilometer lang og i tillegg finnes mange elver og innsjøer. Her kan vi finne kulturminner fra praktisk talt hele Norgeshistorien.

Bruddene i Hyllestad er det eldste produksjonsområdet for kvernsteiner i Norge og går helt tilbake til vikingtiden. Det er nærmere 400 steinbrudd i området og det er funnet to utskipingshavner. Restene etter produksjonen er synlig over hele området, både over og under vann. Foto: Kim Søderstrøm, Riksantikvaren

TILSTAND

Over 3000 kulturminner under vann

I kulturminnedatabasen Askeladden til Riksantikvaren er det registrert over 3000 kulturminner under vann. De fleste av er skipsvrak og båtfunn, men det finnes også rester etter den marine infrastrukturen. Dette kan være ting som ankerplasser, ballastplasser, seilingsmerker, uthavner og spor etter fiske og fangst. Kulturminner under vann kan gi verdifull informasjon om for eksempel eldre havneaktivitet.

Noen steder har strandlinjen endret seg, og derfor vil vi i dag også kunne finne kulturminner under vann som opprinnelig lå på land. Dette kan for eksempel være boplasser og gravplasser fra steinalderen, eller båtdrag og broer fra jern- og middelalderen.

PÅVIRKNING

Tyveri, skadeverk og utbygging truer kulturminner

Kulturminner under vann ødelegges og forsvinner i et stadig raskere tempo. Kulturminner under vann er usynlige og utilgjengelige for de fleste. De er særlig sårbare nettopp fordi vi ikke kan se dem. De viktigste årsakene til at kulturminner under vann forsvinner er tyveri og skadeverk, bygging og næringsdrift og naturlig nedbryting.

TILTAK

Sjøfartsmuseene forvalter kulturminner under vann

Kulturminnelovengjelder også under vann. En båt, deler av skipsskroget og/eller last, tilbehør og annet som har vært ombord kan være å regne som et lovmessig beskyttet kulturminne (se kulturminneloven §14). Du kan også finne ting på sjøbunnen som regnes som automatisk fredede kulturminner (se kulturminneloven §4).

Det er de fem sjøfartsmuseene som har ansvar for forvaltningen av kulturminner under vann:

- › Norsk Maritimt Museum i Oslo
- › Bergens Sjøfartsmuseum
- › Vitenskapsmuseet i Trondheim
- › Tromsø Museum

Ta alltid kontakt med museene hvis du finner noe av kulturhistorisk verdi på sjøbunnen.